

PRAECESSIO SIMULACRORUM

Jean Baudrillard

Simulakrum není nikdy tím, co skrývá pravdu - je to pravda, která skrývá to, co neexistuje. Simulakrum je pravda.

Kazatel

Pokud bychom byli schopni přijmout jako nejčistší alegorii simulace Borgesovu povídku, kde císařští kartografové vypracovali tak podrobnou mapu, že sama pokrývá celé mapované území (ale kdy už rozkládající se císařství vidí, jak se mapa počíná rozpadat a jak je pak zcela zničena a zbývá jen několik cárů v pouštích, cárů, které lze ještě rozpoznat — vidí metafyzickou krásu této zničené abstrakce, svědčící o imperiální hrdosti a rozkládající se jako mršina, vracející se k podstatě země spíše jako stárnoucí dvojník, který končí, protože je zaměněn se skutečnou věcí) — tento výmysl nás pak lapil do uzavřeného kruhu a nemá už nic, krom nevtazného kouzla simulakra druhého řádu.

Dnešní abstrakce již není abstrakcí mapy, dvojníka, zrcadla nebo pojmu. Simulace již není simulací nějakého území, nějaké odkazované osoby nebo látky. Nyní jde o generování prostřednictvím modelů skutečna bez původu či reality: prostřednictvím modelů nadskutečna. Území již v čase nepředchází mapě ani ji nepřezívá. Odedneška je to mapa, která předchází území — Praecessio simulacrorum —, to mapa nyní plodí území, a pokud bychom dnes Borgesovu pohádku oživil, bylo by to území, jehož cary by se pomalu rozpadaly nad mapou. Je to skutečnost, a ne mapa, jejíž stopy spočívají zde i tam, v pouštích, které již nejsou pouštěmi císařství, ale našimi vlastními: *Pouští skutečnosti samé.*

Ve skutečnosti, i v té, která je převrácená naruby, je neskutečný příběh nemslyšný. Zůstává snad jenom alegorie císařství. Proto ten stejný imperialismus, který se současní předstíratelé snaží učinit skutečností, plnou skutečností, se shoduje s jejich simulačními modely. Ale nyní se již nejedná ani o problém map ani území. Něco zmizelo: suverénní rozdíl mezi tím, co bylo abstraktním půvabem. Protože tu existuje rozdíl, který utváří poetičnost mapy a půvab území, kouzlo pojmu a půvab skutečnosti. Tato zobrazivá představitivost, která kartografickým šíleným záměrem vrcholí a je jím zároveň pohlcena, šíleným záměrem ideálního spolubyti mapy a zobrazovaného území, mizí spolu s předstíráním — jehož působení je nukleární a genetické a již ne spekulární a diskursivní. Celá metafyzika jde stejnou cestou. Už žádné zrcadlo bytí a zdání, skutečna a jeho pojmu. Už žádné obrazně představové rozpinání, rozměrem simulace je spíše genetická miniaturizace. Skutečnost je tvo-

řena z miniaturovaných jednotek, z matic, paměťových bank a modelů řízení — a těmito entitami může být vytvořen nekonečný počet časovostí. Skutečnost již nemusí být racionální, protože již není poměřována nějakým ideálem nebo negativním příkladem. Skutečnost už je pouze operační. Protože již není zahalena do žádného imaginárního hávu, není již reálná vůbec. Je hyperrealitou, výtvořem vyzařující syntézy kombinatorních modelů v hyperprostoru bez známky atmosféry.

Na tomto přechodu k prostoru, jehož zakřivení již není zakřivením skutečna a ani pravdy, potom věk simulace začíná především s likvidací vši odkazovatelnosti — její umělé vzkříšení do systému znaků, mnohem poddajnějšího materiálu, než jakým je význam, v tomto to vede ke všem rovnocenným systémům, binárním opozicím a k celé kombinatorní algebře. Nejedná se již o problém napodobení ani o reduplikaci, a dokonce ani o parodii. Je to spíše otázka zástupných znaků substituujících skutečnost než bytující skutečnost sama, činnost určená svou operační podvojností k zastrašování jakéhokoli skutečného dění, metastázní, programovaný, dokonale popisný stroj, který vykazuje všechny znaky reálna a zkratuje všechny jeho kvalitativní alternace. Už nikdy nebude nutno znovu vytvářet skutečnost — toto je vitální funkce modelu v systému smrti, nebo spíše anticipované znovuzkříšení, které již nezanechává žádné naděje, a to ani v případě smrti. Skutečno se od nynějška před imaginárním chrání a chrání se i před jakýmkoli rozlišováním mezi skutečností a imaginárním, úkryt opouští jen kvůli kruhovosti návratu modelů a simulovanému generování rozdílnosti.

BOŽSKÁ NEVZTAŽITELNOST OBRAZŮ

Přetvařovat se (dissimulovat) znamená předstírat, že nemáme to, co ve skutečnosti máme. Simulovat znamená předstírat, že máme to, co nemáme. Prvé zahrnuje prezenci, druhé absenci. Ale věc je mnohem komplikovanější, protože simulovat neznamená jen prosté předstírání: „Někdo, kdo předstírá nějakou nemoc, si může jít jednoduše lehnout do postele a utvrzovat, že je nemocen. Někdo, kdo simuluje nemoc, produkuje sám v sobě některé ze symptomů.“ (Littre) Předstírání nebo dissimulace tak opouští principiální skutečností nedotčenost: rozdíl je neustále jasný, je pouze maskován: kdežto simulace ohrožuje rozdíl mezi „pravdivým“ a „falešným“, mezi „skutečným“ a „imaginárním“. Protože simulující vytváří „pravdivé“ symptomy, je nemocen, nebo nemocen není? Nelze jej objektivně chápat ani jako nemocného ani jako zdravého. Psychologie a lékařská věda potom z tohoto hlediska stojí před neodhalitelnou pravdivostí nemoci. Neboť jestliže lze jakýkoli symptom vytvářet a jestliže ho již nelze přijmout jako přirozenostní skutečnost, potom lze každou nemoc chápat jako simulovatelnou a simulovanou a lékařská věda ztrácí svůj význam, protože dokáže léčit pouze „skutečné“ nemoci na základě jejich objektivních případů. Psychosomatika se vyvíjí nejistým způsobem na ostří principů nemoci. Pokud jde o psychoanalýzu, ta přenáší symptomy z roviny organické do nevědomí, tedy později se bere za pravdivé, za mnohem více pravdivé než dřívěj-

ší. Ale proč by se musela simulace zastavit u brány nevědomí? Proč by dilo nevědomí nemohlo být „vytvářeno“ stejným způsobem jako jiné symptomy klasického lékařství? Sny již takto vytvářeny jsou.

Psychiatrii pak přirozeně prohlašují, že „pro každou formu duševní nemoci existuje zvláštní pořádek v následnosti symptomů, jehož si ten, který simuluje, není vědom, a že je tedy nepravděpodobné, že by byl lékař v případě absence tohoto pořádku oklamán.“ Toto (jež se datuje od r. 1865) se děje, aby se za každou cenu zachránily pravdivostní principy a aby se uniklo přisěfe zrozené ze simulace — pravda, možnost odkazování a objektivní příčiny totiž přestaly existovat. Co si může lékařská věda počít s něčím, co se pohybuje jak na straně nemoci, tak i na straně zdraví, nebo s reduplikací nemoci v diskurs, který již není ani pravdivý ani falešný? Co si může psychoanalýza počít s reduplikací diskursu o nevědomí v diskurs o simulaci, který nemůže být nikdy demaskován, protože oba nejsou falešné?

Co si může se simulanty počít armáda? Z tradičního stanoviska, hledíc si přímých principů identifikace, je demaskuje a trestá. Dnes nedokáže výtečného simulanta napravit tak, jako by byl naprosto srovnatelný se „skutečným“ homosexuálem, slabochem nebo bláznem. Dokonce i vojenská psychologie ustupuje z pozic kartesiánské jasnosti a váhá rozlišovat mezi skutečným a falešným, mezi „provedenými“ symptomy a mezi symptomy autentickými. „Jestliže se chová tak dokonale šileně, pak musí být blázen.“ Ani toto není omylem: v tom smyslu, že všichni šilenci jsou simulanti — a takovýto nedostatek rozlišení je nejhorší podobou zkázy. A proti svému klasickému smyslu se sám vyzbrojil všemi svými kategoriemi. A právě tento nedostatek je dnes tím, co tyto kategorie neprodyšně obchvátilo, co potopilo sám základ pravdy.

Mimo lékařství a armádu, tedy mimo upřednostňovanou půdu simulace, se celý s ní spjatý problém navrácí k náboženství a k vyobrazení božství: „Zakázal jsem jakékoli vyobrazení v kostelích, neboť božství vdechující život do přírody nesmí být takto zástupně předváděno.“ Vskutku nesmí. Ale co se stane s božským, jestliže se samo odhaluje v sochách a obrazech, když je nesčetněkrát rozmnožováno ve svých vyobrazeních? Zůstává nejvyšší autorita, která je prostě vtělena do obrazů jako viditelná teologie? Nebo je rozptýlena v zobrazeních, která svou nádhrou a okouzující moc rozvíjejí sama — viditelná mašinérie obrazů a soch zastoupených čistou a srozumitelnou ideou Boha? Přesně tohoto se báli obrazoborci, jejichž tisíciletý spor zůstává mezi námi až podnes. Jejich zuřivost směřovaná k ničení obrazů rostla právě proto, že tuto absolutní moc vyobrazení pocítovali. Tato vyobrazení chápali jako něco, co vymazává Boha z lidského vědomí. Rostla také kvůli drtivé, zničující pravdě, kterou vyobrazení hlásala: že v posledku nikdy žádný Bůh neexistoval, pokud by však Bůh nebyl jen svým vlastním vyobrazením. Pokud by byli schopni uvěřit, že obrazy pouze zahalují nebo odkrývají platónskou ideu Boha, pak by je nebylo třeba ničit. Člověk může žít s představou pokroucené pravdy. Ale jejich metafyzické zoufalství vycházelo z představy, že obrazy nic neskrývaly a že ve skutečnosti vůbec obrazy nejsou — tak, jak je vytvořil původní vzor, ale skutečné dokonalými simulakry, navždy zářícími svou vlastní fascinací. Ale tato smrt božské-

ho zprostředkování musí být za každou cenu vymýcena. Nelze se domnívat, že by ikonoklasti, kteří byli často obviňováni z opovrhování a popírání obrazů, byli ve skutečnosti těmi, kteří by jim přisuzovali jejich skutečnou cenu, na rozdíl od těch, kteří zastávali ikonolatrii a kteří v nich viděli pouhé odrazy a spokojovali se s uctíváním Boha přímo. Může být řečen i opak, totiž že ti, kteří zastávali ikonolatrii, byli vysoce moderní a směli duchově, neboť pod představa zjevení Boha v zrcadle obrazu již ustanovili jeho smrt a jeho zmizení v epifanii jeho reprezentací (o nichž snad již věděli, že už dlouho nepředstavují nic a že byly čistou hrou) — a věděli i to, že demaskovat obrazy je nebezpečné, protože obrazy dissimulují tu skutečnost, že za nimi nic není.

Takto postupovali jezuité. Jejich snahy byly založeny na virtuálním zmizení Boha a na pozemské a spektakulární manipulaci svědomí — zmizení Boha v epifanii moci — konec transcendentna, které již neslouží jako alibi pro strategii zcela prostou všech vívů a znaků. Za baroknosti obrazů se skrývá šedá eminence pohnutek.

V sázce je tak snad vždy vražedná schopnost obrazů, zabijáků skutečnosti, zabijáků svých vlastních vzorů — tak, jako byzantské ikony měly ve své moci zavraždit božskou identitu. Proti této vražedné schopnosti je postavena dialektická schopnost reprezentací v podobě viditelné a pochopitelné prostřednice Skutečnosti. Všechny západní víry a dobré víry se podílely na této sázce o reprezentaci: že znak může odkazovat na hloubku významu, že znak může být zaměněn za význam a že něco může být zárukou této záměny — samozřejmě Bůh. Ale co když i samého Boha lze simulovat, to znamená redukovat jej na znak, který dotvrzuje jeho existenci? Potom celý systém ztrácí svou váhu, už není nic, jen obrovské simulakrum — ne nereálné, ale jen simulakrum, které se již nikdy nezamění v to, co je skutečné, ale jen v sebe sama, v nepřerušovaný okruh bez odkazatelnosti nebo obvodu.

Se simulací to jde tak daleko, že se stává protikladem reprezentace. Pozdější se odvíjí z principu, že znak a skutečnost jsou rovnocenné (i když je tato rovnocennost utopická, jde o základní axiom). A obráceně pak simulace vychází z utopie principu rovnocennosti, z radikální negace znaku jako hodnoty, ze znaku jakožto návratu a rozsudku smrti nad každým odkazováním. Jelikož se reprezentace pokouší absorbovat simulaci tím, že ji interpretuje jako falešnou interpretaci, obaluje pak simulace celou budovu reprezentace jako vlastní simulakrum.

Následnost fází obrazu by měla vypadat takto:

- Obraz je reflexí bazální skutečnosti
- Maskuje a zvrací tuto bazální skutečnost
- Maskuje nepřítomnost bazální reality
- Není nositelem žádného vztahu k nějaké skutečnosti, je čistě svým vlastním obrazem

V prvním případě je obraz *dobrým* zdáním — reprezentace je řádu posvátného. V případě druhém je zdáním *zlým* — řádu zla. V třetím si na to, že je zdáním, pouze hraje — je řádu kouzel. Ve čtvrtém případě už vůbec nepatří do řádu zdání, ale do řádu simulace.

Přechod od znaků, které něco dissimulují, ke znakům, které dissimulují, že není nic, je známkou rozhodujícího bodu obratu. První zahrnuje teologii pravdy a tajem-

ství (ke kterému pojem ideologie stále náleží). Druhé zahajuje věk vypodobnění a simulace, kde se již nenachází žádný Bůh, aby uznal svou bytnost, ani žádný poslední soud, aby oddělil pravdu ode lži, skutečnost od umělého vzkříšení z mrtvých, protože vše je již mrtvé a povstalé předem.

Když již skutečnost není tím, čím bývala, její význam plně přebírá nostalgie. Existuje proliferace mýtů o původu a znacích skutečnosti, zprostředkovaná pravda, objektivita a autentičnost. Existuje vystupňování pravdy, žité zkušenosti, znovu-vzkříšení figurativna, kde objekt i substance mizí. A existuje zděšené vytváření skutečnosti a vztažitelnosti, paralelní a přesahující hrůzu z materiální výroby: takto se simulace jeví ve fázi, která se nás dotýká, strategie skutečna, neo-skutečna a hyperskutečna, jejichž společným dvojníkem je strategie zstrašování.

RAMSES NEBOLI ČERVENĚ ZBARVENÉ VZKŘÍŠENÍ Z MRTVÝCH

Etnologie se téměř setkala s paradoxní smrtí onoho dne roku 1971, kdy se filipínská vláda rozhodla navrátit jejich původním primitivním podmínkám několik tuctů Tasadajů objevených hluboko v džungli, kde po osm století žili nerušení zbytkem lidstva, z dosahu kolonizátorů, turistů a etnologů. Došlo k tomu z iniciativy etnologů samých, kteří viděli, jak se domorodci bezprostředně při kontaktu rozpadají, jako mumie na vzduchu.

Aby mohla etnologie žít, musí její předmět zemřít. Ale předmět se mstí sám tím, že zemře, protože byl určen k „výzkumu“ a pohrdá skrze svou smrt vědou, která jej chce uchopit.

Nežije snad každá věda na tomto paradoxním svažování, ke kterému je odsouzena mizením předmětu svého zájmu během vlastního procesu jeho chápání, ke kterému je odsouzena nelitostným obratem tohoto mrtvého předmětu zájmu, jehož je sám příčinou? Jako Orfeus se vždy obrací příliš brzy. A předmět jeho zájmu, stejně jako Eurydika, padá zpět do Hádu.

A šlo proti smyslu této řeky paradoxu, že se etnologové snažili ochránit sebe samé obkličováním Tasadajů nedotčenými lesy. A nikdo se k tomu již nechce vyjadřovat, žila byla uzavřena, jako byl uzavřen důl. Věda ztrácí vzácný majetek, avšak předmět bude bezpečný — z dosahu vědy, kromě vlastní „nedotčenosti“. Nejde tu o problém oběti (věda se nikdy neobětuje, je vždy vražedná), ale o simulovanou oběť předmětu svého zájmu, k čemuž dochází proto, aby byl zachráněn princip skutečnosti. Tasadajové, ustrnuli ve svém přirozeném živlu, poskytují dokonalé alibi, věčnou záruku. Zde začíná trvalá anti-etnologie k níž náleží Jaulin, Castaneda a různí Clastrové. V každém případě logická evoluce vědy značí nepřetržité vzdalování od svého předmětu, až se bez něj zcela obejde. V dosahování své čisté formy se její autonomie jeví čím dál tím víc fantaskní.

Indiáni takto zahnání zpět do ghetta, do skleněné rakve nedotčených lesů, se stávají simulačním vzorem pro všechny myslitelné indiány před dobou etnologie. Příští tak samo poskytuje přepych být vtělen až za hranice svého já. V hrubé „sku-

tečnosti" těchto indiánů se jedná o zcela nové znovuobjevení — divoši vděčíci etnologům za to, že zůstali divochy: jaký obrat v dění, jaký to triumf pro tuto vědu, která se zdá být zasvěcena jejich zničení!

Ovšemže tito jednotliví divoši jsou pohrobky: ustrnuli, zmrazení, sterilizování, chránění k smrti, stali se odkazovými vyobrazeními a věda sama čistou simulací. Totéž u Creusota, kde v podobě „otevřené“ muzejní výstavy byly „zmuzejněny“ jako dějinní svědkové své doby celé dělnické čtvrti, živoucí metalurgické zóny, celá kultura včetně mužů, žen a dětí a jejich gest, jazyků a zvyklostí — živé bytosti zfosilněné stejně jako fotografický snímek. Muzeum, místo aby bylo omezeno na geometricky vymezenou prostorou, je dnes všude, jako by bylo určitou dimenzí vlastního žití. Potom už etnologie, osvobozená od svého objektu, nebude více vymezena jako objektivní věda, ale týká se všech živých věcí a stává se neviditelnou jako všudypřítomná čtvrtá dimenze, rozměr vyobrazení. My všichni jsme Tasadažové. Nebo indiáni, kteří se ještě jednou stanou tím, „čím byli uvyklí být“, nebo přinejmenším tím, čím je učinila etnologie — obrazní indiáni prohlašující nakonec všeobecnou pravdu etnologie.

My všichni se stáváme živými druhy pod spektrálním analyzátozem etnologie nebo anti-etnologie, která je jen čistou podobou etnologie triumfující, druhy pod znakem mrtvých rozdílů a vzkríšení rozdílností. Potom je krajně naivní snažit se najít etnologii mezi divochy nebo v nějakém třetím světě — je zde, všude, v hlavních městech, mezi bílými, ve zcela zmapovaném světě, dokonale analyzovaném a posléze *uměle oživeném, jako by byl skutečností*, ve světě simulace, halucinace pravdy, vydirání skutečností, vraždy a historické (histerické) retrospektivy každé symbolické formy — vraha, jehož prvními oběťmi byly *noblesse oblige*, divoši, avšak kteří jsou nyní na dlouhou dobu rozšířeni po celé západní společnosti.

Ale v tutéž chvíli se etnologie vzdává své poslední a jediné lekce, tajemství, které jí zabíjí (a které divoši znají mnohem lépe): pomstu smrti. Uvěznění vědeckého objektu je stejného druhu jako uvěznění šilenství nebo smrti. A stejně tak, jako je celá společnost beznadějně nakažena zrcadlem šilenství, které nabízí sama sobě, tak i věda může pouze zemřít, jsouc nakažena smrtí objektu, který je jejím obráceným zrcadlem. Právě věda zdánlivě ovládá objekt, ale ve skutečnosti je to objekt, který silně opanovává vědu, sledující pouze nevědomé převrácení a poskytující jen smrt a kruhové odpovědi smrti a tázání se v kruhu.

Nic se nezmění, když společnost toto zrcadlo šilenství rozbije (zruší azyly, navrátí řeč zpět šileným atd.), ani když se zdá, že věda rozbíjí zrcadlo své objektivnosti (sebe sama vymazávajíc před vlastním objektem, jak to dělá Castaneda atd.), ani když se zdá, že se sklání před „rozdíly“. Vězení je následováno aparátem, který předpokládá nevyčíslitelnou a nekonečně lomitelnou, zmnožitelnou podobu. Stejně rychle, jak etnologie ve své klasické institutivní podobě upadá, znovuožívá v podobě anti-etnologie, jejímž úkolem je opět vstříkovat fiktivní diferenci a divoštství, kdekoliv může, aby skryla tu skutečnost, že je to právě tento náš svět, který se takto opětovně stává divošským, že je takřečeno devastován odlišností a smrtí.

Úplně stejným způsobem, pod záminkou záchranu originálu, byly návštěvníkům zakázány jeskyně v Lascaux a jejich přesná replika byla vytvořena o pět set metrů dále, takže je každý mohl vidět (zběžně pohlédnete skrze otvor k tomu určený na skutečnou jeskyni a potom se můžete projít po jeho dokonalé replice). Je možné, že pravdivá vzpomínka na původní jeskyně v mysli budoucích generací upadne, ale od nynějška tu už není žádný rozdíl: zdvojení je dostačující, aby učinilo obě stejně umělými.

Stejným způsobem byla před nedávnem zmobilizována celá věda a technologie, aby zachránila mumii Ramsese II. poté, co byla poškozena v suterénu muzea. Celý Západ byl vyplašen tím, že nebyl schopen zachránit, co symbolický řád chránil po čtyřicet století, avšak bez přístupu světla a diváků. Ramses pro nás nic neznamená, je pouze mumii, nevýslovně cennou, protože je takto i zárukou, že hromadění něco znamená. Celá naše přímočará a na hromadění založená kultura by se zhroutila, kdybychom si minulost neuschovali do zásoby v prostém pohledu. Z tohoto důvodu musí být faraoni vyvedeni ze svých hrobů a mumie ze svého mlčení. Z tohoto důvodu musí být exhumováni a dekorováni vojenskými vyznamenáními. Jsou kořisti vědy i červů. Jejich tisíciletá moc je zajištěna pouze jejich naprostým ztajením — jejich zběhlost v rozkladu, která značí zběhlost v celém koloběhu výměny se smrtí. Spíše dokážeme použít naši vědy k *reparaci* mumie, tedy k zrestaurování *viditelného* řádu, kdežto balzamování bylo mystickou činností zacílenou na znesmrtelnění *skryté* dimenze.

Potřebujeme viditelnou minulost, viditelné kontinuum, viditelný mýtus původu, aby nás ujistil o našem konci, neboť jsme na něj v posledku nikdy nevěřili. Odtud tedy ta historická scéna s přijetím mumie na letišti v Orly. A to všechno proto, že Ramses byl velkým despotou a válečníkem? Jistě. Především však proto, že řád, o němž sní naše kultura (za touto mrtvou mocí, kterou se snaží anektovat), s ní nemá nic společného a kultura takto sní proto, že tento řád zničila exhumací, *jako by šlo o naši vlastní minulost*.

Jsme právě tak uchváteni Ramsesem, jako byli renesanční křesťané uchváteni indiány, těmi (lidskými?) bytostmi, které nikdy nepoznaly Kristovo slovo. Potom zde na počátku kolonizace existoval moment strnutí a údivu před skutečnou možností ujit všeobecnému zákonu evangelia. Existovaly dvě možné odpovědi: buď připustit, že tento zákon neplatí všeobecně, nebo vyhladit indiány, aby se odstranil důkaz. Obecně dostačovalo, aby se podařilo je obrátit nebo je prostě najít, aby bylo zajištěno jejich pomalé vyhlazování.

Tak bylo prostým exhumováním Ramsese II. dosaženo jeho likvidace skrze muzeomumifikování. Protože mumie nejsou rozrušovány červy: umírají, protože byly transplantovány vně prodlouženého symbolického řádu, který je pánem nad smrtí a hnilobou, přeneseny do řádu dějin, vědy a muzeí, do našeho řádu, který již není pánem ničeho, protože se už vyzná jen v odsuzování našich předků k smrti a hnilobě a k jejich následnému vzkríšení pomocí vědy. Nenapravitelné násilí vůči každému tajemství, násilí civilizace bez tajemství. Nenávist celé civilizace k vlastním kořenům.

A stejně jako je tomu s etnologií, hrající si na vydání svého objektu, aby jej lépe zachovala v jeho čisté podobě, tak i muzeomumifikace je jen dalším otočením ve spirále artificialnosti. Jako svědectví lze uvést klášter St. Michel de Cuxa, který má být velkým nákladem klášterů v New Yorku navrácen do vlasti a umístěn na „původní místo“. A ode všech se očekává, že budou tomuto navrácení tleskat (jak tomu bylo při experimentální kampani za navrácení chodníků na Champs-Élysées!). Vskutku, jestliže je vývoz říms skutečně libovolným aktem a jestliže kláštery Nového Yorku jsou skutečně artificialní mozaikou všech kultur (podle logiky kapitalistické centralizace hodnot), potom opětovný dovoz původních usedlostí musí být dokonce artificialní mnohem více: je to nejzazší simulakrum spolupracující s „realitou“ tak, že ji zcela ovine.

Klášter zcela dobře může stát v New Yorku ve svém simulovaném prostředí, které ostatně nemůže nikoho ošidit. Repatriace je pouze doplňkovou vytáčkou, aby to vypadalo, jako kdyby se nic nestalo, a mohlo se dále dít v halucinačním zírání do minula.

V tomto stejném duchu se Američané oddávají sebelichocení v tom smyslu, že mnoho indiánů navrátili k tomu, čím byli před svým podrobením. Vše se vymazává pouze proto, aby to mohlo opětovně začít. Lichotí si také proto, že překročením původní podoby pokročili o kus dále. Prezentováno je to jako zkouška civilizační nadřazenosti — tato produkuje více indiánů než oni sami byli schopni. Podle zlovestného smíchu je tato nadprodukce, přesto a znovu, jenom způsob, jak je zničit, protože indiánská kultura, stejně jako všechny kmenové kultury, spočívá na omezení skupiny a prohibici jakéhokoli jejího „neomezeného“ růstu, jak můžeme vidět na příkladu Iši. Demografická „podpora“ je tedy jen dalším krokem k vyhlazení symboliky.

Všichni žijeme ve světě, který se kdekoli podivně podobá svému originálu — zde jsou věci zdvojeny podle svého vlastního scénáře. Ale tato dvojnásobnost neznámá (jako ve folkloru) hrozbu smrti — věci jsou již od smrti očištěny, a jsou dokonce lepší, než byly v životě, úsměvnější, více autentické, ve světle svých vzorů, jako tváře v pohřebním sále.

HYPERREÁLNO A PŘEDSTAVIVOST

Disneyland může dobře sloužit za model pro všechny zapeklité druhy simulace. Na prvním místě je to hra iluzí a fantasmat: piráti, pustiny, svět budoucnosti atd. Tento imaginární svět je zamýšlen tak, aby byl celý podnik úspěšný. Ale davu přitahuje především sociální mikrokosmos, zmenšené a zbožné hýření skutečné Ameriky, její světlé i stinné strany. Parkujete před Disneylandem, uvnitř stojíte ve frontě a nakonec jste naprosto opuštěni. V tomto imaginárním světě je vnitřním teplem a hnutím davu pouze fantasmagorie a pouze ona je hnací silou dostatečně velkého počtu fint, které jsou zde užity typicky proto, aby podporovaly nesčetné množství efektů. Protiklad s naprostou osamělostí parkoviště — skutečného koncentračního

tábora — je dokonalý. Nebo spíše: uvnitř celé řady výmyslů magnetizují dav a činí tak z něj jednolitou masu, venku je pak osamělost směřována jen na jeden výmysl: na automobil. Podle této mimořádné shody náhod (jedné z těch, které náleží k zvláštním potěšením tohoto světa) se tomuto hluboce zmraženému světu poštětilo, že byl pojmut a vytvořen člověkem, který se nyní sám nechal zmrazit: Walt Disney očekává své vzkříšení za teploty minus 180 stupňů Celsia.

Objektivní profil Ameriky potom může být veden skrz Disneyland až k morfologii jednotlivců a davu. Všechny její hlavní rysy jsou zde zachyceny, v miniaturní a komicky holé podobě. Balzamovány a zpacifikovány. Odtud tedy pramení možnost ideologické analýzy Disneylandu (Louis Marin toto dobře pojal ve své knize *Utopies, jeux despaces*): shrnutí amerického způsobu života, chvalofeč na americké hodnoty, idealizované přesunutí rozporuplné skutečnosti. To je pravda. Ale tento problém skrývá něco jiného, a tak tedy tato „ideologická“ příkrývka slouží přesně k tomu, že kryje *simulaci třetího řádu*: Disneyland je zde proto, aby skryl skutečnost, že je to „skutečná“ země, celá „skutečná“ Amerika, kterou Disneyland je (stejně tak jsou vězeni od toho, aby skryla fakt, že je to společnost ve svém celku, ve své banální všudypřítomnosti, co je vězením). Disneyland je představován jako něco imaginárního, abychom uvěřili, že zbytek je skutečný, ačkoli ve skutečnosti celé Los Angeles a Amerika, která toto město obklopuje, už skutečně nejsou, kromě řádu hyperreality a simulace. Dnes už se nejedná o problém falešné reprezentace skutečnosti (ideologie), ale o zatajení faktu, že skutečnost již skutečností není, a skrze toto i o spasení principu skutečnosti.

Imaginárnost Disneylandu není ani pravdivá ani falešná. Je to odstrašující stroj spuštěný proto, aby naopak zdání skutečnosti omladil. Odtud pak ta myšlenková slabost, infantilní degenerace tohoto imaginárna. Míni se tím infantilní svět, abychom uvěřili, že dospěli jsou všude ve „skutečném“ světě, a aby se zatajil fakt, že skutečné dětství je všude, zvláště mezi těmi dospělými, kteří si s vervou hrají na děti, aby v sobě živil iluzi o svém skutečném dětství (dětinskosti).

A nadto, Disneyland není na světě pouze jeden. Enchanted Village, Magic Mountain, Marine World, Los Angeles je obklíčeno těmito „imaginárními elektrárnami“, které zásobují skutečnosti, skutečnostní silou město, jehož tajemné kouzlo není ničím jiným než nějakou elektrickou sítí nekonečného, neskutečného oběhu — město bájných proporcí, ale bez prostoru nebo dimenzí. Stejně jako jaderné elektrárny a filmová studia potřebuje toto město, které není ničím jiným než obrovským scénářem a věčným filmem, i tuto starou imaginárnost k tomu, aby vydala znamení dětství a záměrně zaměnila přelud za svoji soustavu sympatií.

POLITICKÉ ZAŘÍKÁVÁNÍ

Watergate. Stejný scénář jako Disneyland (imaginární účín zamlčující, že skutečnost již neexistuje vně, jen uvnitř pout umělé vnější hranice), byt zde existuje skandální účín ztajující, že není žádný rozdíl mezi skutečnostmi a jejich denunciaci (iden-

tické metody jsou používány CIA a novináři z *Washington Post*). Stejná operace, ačkoli naše doba tihne ke skandálu, jako prostředek regenerace politických a morálních principů, a ačkoli naše doba tihne k imaginárnímu, používá se jí jako prostředku znovuoživit princip skutečnosti v ohrožení.

Denunciace skandálu vždy skládá slib právu. A především Watergate uspěla ve vnučení představy, že Watergate byla skandálem — v tomto smyslu šlo o obrovskou operaci intoxikace. O opětovné vstříknutí velké dávky politické morálky v celosvětovém měřítku. Spolu s Bordieuem by mělo být řečeno, že „specifickým rysem každého vztahu založeného na síle je dissimulace sebe sama a plně nabytí vztahové síly jen proto, že je tak dissimulovaná“. Rozumějte následovně: Kapitál, který je bez morálky a netrpí skrupulemi, může fungovat pouze za hranicemi morální superstruktury, a kdokoli se tuto morálku snaží regenerovat (rozhořčením, denunciacemi atd.), spontánně rozšiřuje kapitalistický pořádek, jak to dělali novináři z *Washington Post*.

Ale toto je pouhý ideologický vzorec, a když to Bordieu prohlašuje, používá pojmu „relace síly“ k vyjádření jiného pojmu: *pravdivost kapitalistické nadvlády a tuto relaci jako takovou denuncuje jako skandál* — proto se nachází na stejné deterministické a morální pozici jako novináři z *Washington Post*. Dělá tu stejnou práci, pročisťování a znovuožívání morálního řádu, řádu pravdy, kde se zrodilo právě symbolické násilí sociálního řádu, tedy za každým vztahem založeným na síle, který je pouze netečnou a pohyblivou konfigurací v lidském mravním a politickém vědomí.

Všechn tento kapitál nás žádá, abychom jej přijali jako racionální skutečnost, nebo abychom s ním ve jménu racionality bojovali, přijali ho jako morální věc, nebo s ním ve jménu morálky bojovali. Protože jsou tyto možnosti *totožné*, to znamená, *mohou být čteny ještě jedním způsobem*: Kdysi se ukládalo dissimulovat skandál, dnešním úkolem je zapřít skutečnost, že zde žádná není.

Watergate není skandál, to zde musí být řečeno, a to za každou cenu, protože právě to se každý snaží popřít, tato dissimulace maskující upevňování morálky, morální paniky, když se přibližujeme k prvnímu režisérovi kapitálu: jeho okamžitá krutost, nepochopitelná zuřivost, principiální amorálnost — toto je pobuřující, nevysvětlitelné, protože se to děje v systému morální a ekonomické rovnováhy, která zůstává axiomem levicového myšlení, od osvícenských teorií až po komunismus. Kapitál neztrácuje myšlenku smlouvy, která je mu připisována — je to jen monstrózní bezzásadové podnikání, nic jiného. Spíše je to věcí „osvíceného“ myšlení, které se snaží kapitál kontrolovat pomocí zákonů, které na něj uvalilo. A všechno to vzájemné obviňování, které dnes nahradilo revoluční myšlení, klesá k tomu, že vyčítá kapitalismu nedodržování pravidel hry. „Moc je nespravedlností, justice je třídní justicí, kapitál nás využívá atd.“ Jako by byl kapitál smluvně vázán na společnost, kterou řídí. To levice setrvává mimo zrcadlo rovnováhy doufaje, že kapitalismus upadne díky přizrkovosti sociální smlouvy a splní svou povinnost vůči společnosti (v tu stejnou dobu, žádná potřeba revoluce: plně dostačuje, že kapitál akceptuje racionální zákon výměny).

Kapitál ve skutečnosti nikdy nebyl ke společnosti, kterou řídí, připojen. Je to kouzelnictví sociální relace, *výzva společnosti*, a musí se na ni jako takovou odpovědět. Být nařčen podle morální a ekonomické rozumnosti skandál není, ale je jim výzva reagovat podle symbolického zákona.

MOEBIOVA SPIRÁLNÍ NEGATIVITA

Proto byla Watergate pouze pastí, kterou položil systém, aby se do ní lapili jeho protivníci — simulace skandálu vedoucí k regenerativním koncům. Tento postup je ztělesňován postavou zvanou „Hluboké hrdlo“, která začala být chápána jako republikánská šedá eminence, manipulující levicovými žurnalisty tak, aby se zbavila Nixona — a proč ne? Všechny hypotézy jsou možné, ačkoli právě tato je přebytná: práce pravice je vykonávána velmi dobře a spontánně levice, která tak činí především pro sebe. Bylo by mimoto naivní domnívat se, že zde došlo k nějakému zhoršení čistého svědomí. Protože pravice sama, a také spontánně, vykonává práci levice. Všechny hypotézy týkající se manipulací jsou zvrátané v nekonečném kolotoči změn. Protože manipulace je fluktuující kauzalita, kde pozitivita rodí negativitu a opačně, kde se negativita s pozitivitou vzájemně překrývají tam, kde se již nejedná ani o nic aktivního, ani pasivního. Princip politické aktivity může být *libovolným* zastavením této proměnné, otáčející se kauzality spasen. Děje se tak pomocí *simulace* konvenčního, zúženého zorného pole, kde premisy a důsledky každého aktu nebo události jsou pravděpodobné tak, aby mohla být zachována politická důvěryhodnost (samozejmě včetně „objektivní“ analýzy, boje atd.). Ale pokud je celý cyklus nějakého aktu nebo události uvažován v systému, kde už neexistuje lineární kontinuita ani dialektická polarita, v poli *nepopleteném simulací*, potom veškerá determinace zmizí, každý akt dojde konce cyklu, jsa zadostiučiněním pro každého a rozložen po všech směrech.

Je kladení bomb v Itálii prací levicových extrémistů, nebo provokací krajní pravice, nebo je toto kladení inscenováno centristy, aby přivedli všechny teroristické extrémisty do hanby a podepřeli svou upadající moc, nebo je to opět policii inspirovaný scénář volající po veřejné bezpečnosti? Všechny tyto možnosti jsou stejně pravdivé a hledání důkazu, skutečné objektivnosti faktu, nezadrží tuto závrať interpretace. Nacházíme se v logice simulace, která nemá nic společného s logikou fakt a řádem příčin. Simulace je charakterizována *precésí vzoru*, všech vzorů v blízkosti nejčistější skutečnosti — vzory přicházejí jako první a jejich kruhový (jako u bomby) oběh zakládá skutečné magnetické pole události. Fakta už nemají žádné vlastní dráhy pohybu, povstávají na průsečících vzorů, jednoduchá skutečnost může dokonce vzniknout prostřednictvím všech modelů ihned. Tato anticipace, tato *precése*, tento zkrat, toto zmatení faktu s jeho modelem (už žádná divergence významů, žádná dialektická polarita, žádný záporný náboj nebo imploze pólů) je to, na co každá doba pamatuje jako na možné interpretace, nebo více kontradiktory — vše je pravda, v tom smyslu, že pravda možných interpretací je zaměnitelná, v obraze vzorů, z nichž bere svůj původ, v zobecněném cyklu.

Komunisté útočí na socialistickou stranu, jako kdyby chtěli rozbit jednotu levice. Potvrzují myšlenku, že jejich nesdílňost pochází z radikálnější politické nutnosti. Ve skutečnosti je to proto, že nechtějí moc. Ale nechtějí ji v této konjunktuře proto, že je pro levici obecně nevýhodná, nebo že je pro ně nevýhodná v rámci levice — nebo ji nechtějí podle nějakého předpisu? Když Berlinguer prohláší: „Nesmíme se nechat zastrašit, když vidíme, že v Itálii se moci chopili komunisté,“ současně tím míní:

— že se není čeho bát, protože komunisté, pokud přijdou k moci, nic na italském základním kapitalistickém mechanismu nezmění,

— že zde není žádné riziko, pokud kdy přijdou k moci (z toho důvodu, že to nechtějí) — a pokud by ji převzali, budou vždy vládnout jen v zastoupení,

— že ve skutečnosti již vůbec žádná moc, skutečná moc, neexistuje, a že tudíž není žádným rizikem, když se ji chopí kdokoli nebo když ji kdokoli převezme,

— ale říká i víc: Já, Berlinguer, se vůbec nebojím, když vidím, jak komunisté převzali v Itálii moc, což se může zdát přirozené, ale zas ne tak moc, protože

— to může znamenat také pravý opak (a není k tomu na tomto místě nutná žádná psychoanalýza): *Bojím se, když vidím, jak komunisté převzali v Itálii moc (a to z dobrého důvodu, dokonce i pro komunisty).*

Vše, o čem jsme výše psali, je současně pravda. Je to tajemství diskursu, který už není pouze dvojsmyslný tak, jak tomu u politických rozprav může být, ale tato rozprava nám sděluje nemožnost determinativní pozice moci, nemožnost determinativní pozice diskursu. Ale takováto logika nepřísluší žádné ze stran. Překračuje totiž všechny rozpravy, aniž by něco takového očekávaly.

Kdo tuto složitou situaci rozplete? Gordický uzel může být koneckonců i rozfát. Co se týče Moebiova proužku, pokud je roztržen vedví, stane se z něj další spirála, bez níž není žádné možnosti vysvětlit její povrch (v našem případě reversibilní kontinuitu hypotéz). Hádés simulace, která již není mučením, ale jemným, zlovonným a vytácejícím se překrucováním významu — kde dokonce ti, kteří byli v Burgos odsouzeni na smrt, jsou stále Francovým darem západní demokracii, která v něm hledá příležitost znovuoživit svůj vlastní ochabující humanismus. A či rozhorlený protest na oplátku konsoliduje Frankův režim tím, že sjednocuje masy Španělů proti cizímu zásahu? Kde je v tom všem nějaká pravda, když takovéto úmluvy podvuhodně snášejí jedna s druhou, aniž by si toho jejich původci byli vůbec vědomi?

Spojení systému a jeho obou krajních možností, jako dva konce křivého zrcadla, „zvrácené“ zakřivení politického prostoru pak cirkulovalo a přecházelo zprava doleva, zkroucení, které je jako zlý démon hromadění, celý systém, nekonečnost kapitálu se zatáčí zpět, přes svůj vlastní povrch: překročení konce, transfinita? A neděje se totéž s libidózním prostorem a prostorem přání? Spojení přání a hodnoty, přání a kapitálu. Spojení přání a práva — poslední radost a metamorfóza práva (právě proto je v tuto dobu tak příznivě přijímáno), jenom kapitál má možnost radosti, dokud nepřijde na to, že *my* nacházíme radost v kapitálu. Unavující tékavost přání u Deleuze, enigmatický zvrat, který toto přání přináší, přání, které je „revoluční samo o sobě, a jakoby nedobrovolně, v chtění toho, co chce“, chce

dosáhnout vlastní represe a zavést paranoidní a fašistický systém? Zhoubné pokroucení, které tuto revoluci přání obrací na stejnou základní dvojznačnost jako jiné historické revoluce. Všechny odkazy směřují své diskursy do kruhového moebiónského nátlaku. Ne před tak dávnou dobou stály sex a práce v příkrém protikladu, dnes jsou oba světy rozpuštěny ve stejném typu nároku. Kdysi se rozprava o dějinách opírala o protiklad sebe a rozpravy o přírodě, rozprava o touze o rozpravu o moci — dnes jsou jejich signifikátory a scénáře zaměnitelné.

Zabralo by mnoho času, kdybychom měli probrat celou oblast operační negativity, všechny zastrašující scénáře, které se jako Watergate snaží regenerovat umírající princip simulovaným skandálem, fantastickým výmyslem, vraždou — druhem hormonální léčby prováděné pomocí krize a negace. Jde vždy o problém důkazu skutečnosti skrze imaginárno, důkazu pravdy skrze skandál, dokázání zákona jeho přestoupením, práce stávkou, systému krizí a kapitalismu revolucí, a konečně také v záležitosti dokazující etnologii skrze nepříslušnosti předmětu svého zájmu (Tasajové) — bez konečného výčtu:

— dokazování divadla antividadlem

— dokazování umění antiúměním

— dokazování pedagogie antipedagogii

— dokazování psychiatrie antipsychiatrií atd. atd.

Vše je proměněno ve svůj opak, a to proto, aby mohlo setrvávat ve své očištěné podobě. Každá podoba moci, každá situace hovoří sama o sobě skrze své popření, aby se, simulujíc smrt, pokusila uniknout své skutečné agonii. Moc může zinscenovat svou vlastní smrt, aby mohla opětovně odkrýt zdání existence a oprávněnosti. Podobně i s americkými prezidenty říci: Kennedyové jsou zabíjeni, protože ještě mají politický rozměr. Ostatní — Johnson, Nixon, Ford — měli právo pouze na loutkové atentáty, aby simulovali vraždu. Přesto však tuto aureolu umělé hrozby potřebovali, aby mohli skrýt, že jsou pouhými figurinami moci. V dávných dobách musel král (nebo Bůh) zemřít — byla to jeho síla a moc. Dnes přivádí svou podlost k nejvyššímu stupni tím, že smrt předstírá, aby zachoval *požehnaní* moci. Ale i to je již pryč.

Hledat novou krev ve své vlastní smrti, zrcadlem krize, negace a anti-moci obnovit cyklus: pro žádnou moc není jiného alibi, ani pro žádnou instituci pokoušející se rozbit bludný kruh vlastní nezodpovědnosti a fundamentálního nebytí, svého *déjà-uu* a *déjà-mort*.

STRATEGIE SKUTEČNÉHO

Nemožnost znovunalezení absolutní úrovně skutečnosti je stejného druhu jako nemožnost sehrát iluzi. Iluze už není možná, protože ani realita už možná není. Vše, co se zde předkládá, je jeden velký *politický* problém parodie, hypersimulace či útočná simulace.

Například: Bylo by zajímavé zjistit, zda by represivní aparát zuřivěji reagoval na simulované přeapadení než na skutečné. Protože ta druhá z možnosti pouze za-

stává řád věci, právo vlastnit, zatímco první zasahuje do vlastní podstaty skutečnosti. Zločin a násilí nejsou tak vážným problémem, protože pouze popírají rozdělení skutečnosti. Simulace je nekonečně nebezpečnější, protože vždy tvrdí, nad a za svůj předmět, že *právo a řád samy nemohou být skutečně ničím jiným než simulací*.

Ale obtížnost je úměrná nebezpečí. Jak předstírat násilí a podrobit je zkoušce? Jděte a předstírejte krádež ve velkém obchodním domě, jak přesvědčíte hlídače, že jde o simulovanou krádež? Neexistuje žádný „objektivní“ rozdíl: stejné úkony a znaky vykazují i skutečná krádež. Ve skutečnosti znaky netíhnou ani k jedné ani k druhé straně. Vždy jsou v očích zavedeného pořádku řádu skutečnostního.

Zorganizujte falešný únos, přesvědčte se, že z vašich zbrání nelze střítet a vezměte si důvěryhodné rukojmí, aby nebyl ohrožen ničím život (jinak riskujete, že se dopustíte skutečného útoku). Žádejte výkupné a zařídte to tak, aby celý podnik vzbudil co možná největší pobouření — zkrátka, nevzdalujte se od „pravdy“, abyste mohli vyzkoušet reakci mocenského aparátu na dokonalou simulaci. Ale nebudete mít úspěch: síť umělých znaků bude nezjistitelně propletena s reálnými prvky (policejní důstojník bude jistě střítet, bankovní klient jistě podlehne srdečnímu infarktu, budou vám jistě chtít předat výkupné), zkrátka zjistíte, že jste se neúmyslně ocitnul ve skutečnosti, že se chová přesně tak, aby pohltila jakýkoli pokus o simulaci, že vše redukuje na skutečnost, že je přesně taková, jak zavedený řád věcí bývá, dokud se nedostanou ke slovu zákony a justice.

Za této nemožnosti izolovat simulační proces se nesmí odhlížet od vlastního tlaku určitého řádu, který lze chápat a nahlížet pouze v termínech určité skutečnosti, protože se nikde jinde uskutečnit nemůže. Simulace násilí, pokud je zjevné, může být trestána buď průhledněji — protože nevykazuje žádné důsledky, nebo jako útok na veřejného činitele či instituci (když se například policejní zásah rozběhne „pro nic“), ale nikdy není trestána jako simulace, protože se chová přesně tak, že zde žádná ekvivalence se skutečností není možná, tedy ani žádná represe. Simulační výzvu nelze získat pomocí moci. Jak můžete potrestat simulaci ctnosti? A přece jde o stejně závažnou věc jako v případě simulovaného zločinu. Parodie činí z poslušnosti a prohřešování se zákonům stejný problém, a je to ten největší zločin, protože *ruší rozdíl, na němž je právo jako takové založeno*. Zavedený pořádek se proti tomu nijak nestaví, protože zákon je simulakrum druhého řádu, zatímco simulace je řádu třetího, za rozlišením pravdy a klamu, za hranicemi rovnocennosti, za hranicí rozumových rozlišení, na nichž závisí funkce vši moci a celé společnosti. Úpadek skutečnosti je zde proto, že musíme usilovat o řád.

Proto je řád vždy velkým zastáncem reality. Ve stavu nejistoty vždy upřednostňuje tento předpoklad (tak v armádě jsou raději, když dostanou simulanta než skutečného šilence). Ale situace se stává čím dál tím složitější, protože proces simulace je prakticky nemožné izolovat a setrvačností skutečnosti, která nás obklopuje, je dosaženo toho, že i opak je pravdou (a tato skutečná zvrátnost tvoří součást simulačního aparátu a bezmoci moci): *je totiž nemožné izolovat proces skutečnosti nebo skutečnost dokázat*.

Tak se potom dnes všechny únosy letadel nebo přepadení jeví, jako by byly simulovanými přepady, a to v tom smyslu, že jsou popisovány už dopředu v dekodujícím a orchestrálním rituálu sdělovacích prostředků, anticipovány ve svém způsobu prezentace a ve svých možných důsledcích. Zkrátka tam, kde fungují jako soubor znaků určených výhradně své rekurenci jakožto znaky a už vůbec se nevracejí ke svému „skutečnému“ cíli. Ale to je ještě nezabývá výbojností. Naopak, je tomu jako u hyperreálných událostí, které už nemají vlastní obsahy ani cíle, ale jsou nedefinovatelně lámány jedna druhou (jako u tzv. historických událostí: stávky, demonstrace, krize atd.), takže jsou naprosto neverifikovatelné jakýmkoli řádem, který lze použít jen ve věcech skutečnosti a racionality, na závěry a významy: odkazovým řádem, který může ovládat pouze odkazatelné, moc determinace, která se může uplatnit pouze v determinovaném světě, ale i tak nic nezmůže v neurčité rekurenci simulace, nic nezmůže s lehkostí oblaku už neposlušajících zákon gravitace skutečnosti — nakonec odstraněné z prostoru a stávající se simulací moci (odloučené od svých cílů a objektivitu a odevzdané účinkům moci a masové simulaci).

Jedinou zbrání moci je pouze strategie proti zběhnutí, to znamená opětovně všude rozšířit skutečnost a vztahovost, abychom byli přesvědčeni o skutečnosti sociálního světa, o závažnosti ekonomie a cílech výroby. Z tohoto důvodu je moci upřednostňován diskurs krize, ale také — a proč ne? — diskurs přání. „Chop se svých přání po skutečnosti!“ Toto lze chápat jako nejzazší slogan moci, protože i zmatení principu reality s principem přání je ve světě bez vztahitelnosti méně nebezpečné než nakažlivá hyperrealita. Člověk setrvává mezi principy a tady má moc vždy pravdu.

Hyperrealita a simulace každou objektivitu a každý princip odstrašují. Tuto svou schopnost odstrašovat (která se tak dlouho dobře uplatňuje) obrací proti moci. Protože to byl konečně kapitál, který se během své historie živil destrukcí všeho vztahového, všech lidských cílů, který rozbil jakoukoli ideální distinkci mezi pravdou a klamem, dobrem a zlem, a to proto, aby etabloval radikální zákon rovnocennosti a výměny, železný zákon vlastní moci. Jako první uplatňoval zastrašování, abstrakci, nespojitost, deterritorializaci atd., a jestli, že je to kapitál, který žije skutečnost a skutečností princip, je také tím prvním, co skutečnost ničí rozložením všech hodnot, každé skutečné rovnocennosti, produkce a hodnoty, skutečným vnímáním, které věnujeme neskutečnosti hrozeb a onnipotenci manipulace. Je pak zcela logické, že je dnes kapitál vůči tomuto stavu dokonce zatvrzejší než dříve. A chce-li tuto katastrofální spirálu zvládnout zatajením posledního záblesku skutečna, na němž lze vyzorovat poslední záblesk moci, jenom tím znásobuje znaky a zrychluje tempo hry simulací.

Pokud byla moc dějinně zastrašována skutečností, riskovala zastrašování a simulaci desintegrující jakoukoli kontradikci pomocí produkce rovnocenných znaků. Je-li dnes zastrašována simulací (strach z marnosti ve hře znaků), riskuje skutečnost, propuknutí krize, hraje riskantní hru o umělé, sociální, ekonomické a politické sázky. Je to pro ni otázka života a smrti, ale je už příliš pozdě.

Odtud pak pochází ona charakteristická hysterie naší doby: hysterie produkce a reprodukce skutečnosti. Další produkce, produkce zboží a potřeb, produkce bel-

le époque politické ekonomie, už nemá sama o sobě žádný smysl, a to už jistou dobu. To, o co se společnost prostřednictvím produkce a nadprodukce snaží, je prostě zrestaurovat skutečnost, která jí uniká. Proto je současná „materiální“ produkce sama hyperrealitou. Obsahuje celou budoucnost, celý diskurs tradiční výroby, ale není ničím víc než sníženou refrakcí (potom hyperrealisté hledí na skutečnost s pocitem udivující podobnosti, na skutečnost, která unikla jakémukoli významu a kráse, vši hloubce a síle zpodobení). Tak je hyperrealismus simulace vyjádřen všude, pomocí udivující podobnosti sebe sama a skutečnosti.

Moc už také nějakou dobu neprodukuje nic jiného než znaky své vlastní podobnosti. A tu stejnou dobu přichází ke slovu jiný představitel moci: kolektivní žádost po *znacích* moci — zbožný svazek vytvářející mizení moci. Každý k němu víceméně náleží díky svému strachu z kolapsu veřejného. A nakonec se hra moci stává něčím mnohem víc než *kritická* obsese z moci — obsese z vlastní smrti, obsese z přežití je tím větší, čím více moc mizí. Když pak zmizí nadobro, budeme zákonitě pod totálním kouzelným zaričkadem moci — strašlivou vzpomínkou, která už je předvídána všude, manifestující v tentýž okamžik nutnost zbavit se jí (nikdo ji už nechce, každý ji pokládá na bedra druhých) a bojácně truchlit nad její ztrátou. Melancholie po společnosti bez moci: z takovýchto tužeb už vznikl fašismus, který přehnal dávku silné vztážitelnosti ve společnosti, která nemůže ukončit svůj smutek.

Ale jsme pořád na stejné lodi. Žádná naše společnost neví, jak řídit smutek po skutečnosti, po moci, po *sociální* jako *takovém*, který je také součástí stejného zhroucení. A děje se to prostřednictvím umělého ožívání toho, čemu se snažíme uniknout. *Nepochybně to vyústí v socialismus*. Ale podle nepředvídatelného zkroutení události a ironie, která již není součástí dějin, se socialismus vynoří díky smrti sociální jako *takového* stejně tak, jako se náboženství objevilo po smrti Boha. Pokroucený příchod, perverzní událost, nepochopitelný zvrát k logice rozumu. Stejně jako je skutečností, že moc už tu nyní není nebo tu je jen proto, aby popřela, že není. Simulace, která může do nekonečna pokračovat, protože — nepodobna „pravdě“, síla je nebo byla strukturou, strategií, vztahem založeným na síle, sázkou — protože už je jen objekt sociálního požadavku, a proto existuje spíše i subjekt zákona poptávky a nabídky než subjekt násilí a smrti. Naprosto očištěn od politické dimenze, je stejně jako jiné zboží závislý na produkci a hromadné spotřebě. Jeho jas zmizel, pouze fikce politické univerzality byla spasena.

Stejně je tomu s prací. Jasná hvězda produkce, její zásoby už neexistují. Každý ještě vyrábí, a to více a více, ale práce se v skrytu stává něčím jiným: potřebou (jak ji zkoumal z ideálního pohledu Marx, ale ne přesně v tomto slova smyslu), objektem sociální „žádosti“, jako pracovní volno, k němuž je ekvivalentní obecným tihnutím lidských přání. Žádost naprosto odpovídající ztrátě zásob v pracovním procesu. Stejná proměna osudu jako v případě moci: scénář práce je zde od toho, aby skryl skutečnost, že reálná práce a reálná stávka už neexistují. Jeví se pak stávka skutečnou, stávka, která již není zastavením práce, ale její alternativou, uplatňující se v rituálním skandování sociálního kalendáře. Je to, jako by kdokoli po vyhlášení stávky šel vykonávat svou práci a zahájil tak produkci, jak to bývá v sebevýděleč-

ných zaměstnáních, a prohlašoval vyhlášení trvalé stávky (a skutečně ji držel) tradičními slovy.

Toto není nějaká science fiction nebo sen: kdekoli je to právě otázkou zdvojení pracovního procesu. A zdvojení stávky nebo místa jejího konání — stávky zařazené do objektů jako staroba, jako krize produkce. Potom už není *ani* stávka *ani* žádná práce, ale obě se stávají jedním a lze to nyní říci i jinak: čarodějnickví práce, *trompe l'oeil*, scénodrama (nikoli melodrama) produkce, kolektivní dramaturgie prázdné scény sociální jako *takového*.

Už zde nejde o žádnou *ideologii* práce — o žádnou tradiční etiku, která by zatemňovala „skutečný“ pracovní proces a „objektivní“ proces exploatace — ale jde o scénář práce. Stejně jako se již nejedná o žádnou ideologii moci, ale o scénář moci. Ideologie odpovídá pouze zradě skutečnosti skrze znaky, simulace odpovídá krátkému spojení skutečnosti a její reduplikaci skrze znaky. Obnovit objektivní proces zůstává povždy cílem ideologické analýzy. Je vždy falešným problémem chtít obnovit pravdu na úkor všech simulaker.

Z toho je konečně vidět, proč je pravda v souladu s ideologickými diskursy o ideologii. Protože jsou to všechno diskursy pravdivosti — které vždy, a zvláště a výhradně pokud jsou revoluční, dokáží čelit smrtelné ráně simulace.

KONEC PANOPTIKA

Je to opět věci této ideologie žité zkušenosti, exhumace, skutečnosti v její fundamentální banalitě, v její radikální autentičnosti, že americký experiment tzv. *TV-uěřité* provedený s rodinou Loudovou v roce 1971 během sedmi měsíců nepřetržitého natáčení, během 300 hodin nepřetržitého vysílání, bez skriptu a scénáře, pojednává o odysseji rodiny, o jejich dramatech, radostech, o jejich nadějích a prohrách: zkrátka jde o „syrový“ historický dokument a „nejlepší věc na obrazovce srovnatelnou na úrovni naší každodenní existence s filmem o přistání na Měsíci“. Věc však komplikuje skutečnost, že se tato rodina během natáčení rozpadne, vzplane krize, Loudovi jdou každý svou cestou atd. Z toho lze vyvodit jeden neřešitelný rozpor: byla za to televize odpovědná? Došlo by k tomu, kdyby se tu *neobjevila* televize?

Mnohem zajímavější je fantastická představa, že by tam při filmování Loudových *televize nebyla*. Režisérovým trumfem bylo, že řekl: „Žilí, jako bychom tu nebyli.“ Absurdní, paradoxní výrok ani lež, ani pravda, ale utopie. Výrok „jako bychom tu nebyli“ je ekvivalentní k „jako byste tu byli“. A právě to je utopii a paradoxem, že 20 milionů diváků je fascinováno mnohem víc než z „perverzní“ radosti z modlitby. V tomto „pravdivém“ experimentu se nejedná ani o otázku tajemství ani o perverzi, ale o určitý druh hrůzy ze skutečnosti nebo o estetiku hyperreality, strach ze závratné a falešné přesnosti, strach ze zcizení a ze zveličování, překroucení v hodnotách, výstřední průzračnosti všeho ve stejnou chvíli. Radost z přebytku významu, když rovina znaků klesá pod obvyklou úroveň významu, nic-

neznačící je pozdviženo úhlem kamery. Tady se na skutečnost nikdy nepohlíží, jako by existovala (ale jako byste tam byli), bez odstupů, který umožňuje prostor perspektivy a naše hluboké nazření (zato však „skutečnější, než je příroda“). Radost z mikroskopické simulace, která mění skutečnost v hyperrealitu. (Je to tak trochu jako to, k čemu dochází při pornu, kde je fascinace mnohem více metafyzická než sexualita.)

Svou vlastní selekci už tato rodina musela být sama něčím hyperreálným: typická, usedlá v Kalifornii ve vlastním domě, tři garáže, pět dětí, dobře si stojící, odbornická, vyšší střední vrstvy, ideální americká rodina s okouzující paní domu. Určitým způsobem tedy vlastně statistický perfekcionalismus přivedl tuto rodinu tam, kde byla. Ideální hrdinka amerického způsobu života byla jako rituální oběť vybrána, aby byla oslavována a aby zemřela v ohnivě záři studiových reflektorů, moderní fatum. Protože nebeské ohně už dávno neokouzluji neřestná města, je to dnes spíše čůčka, která proniká běžnou skutečností jako laser a odevzdává ji smrti. „Loudovi, jednoduše rodina, která se sama upsala do rukou televize a zemřela na to,“ jak řekl producent. Je to skutečně problém posvátného procesu, posvátné podívané nabízené 20 milionům Američanů. Liturgické drama masové společnosti.

TV-uvěřit. Obdivuhodně ambivalentní pojem: vypovídá o pravdě rodiny, nebo o pravdě televize? Ve skutečnosti je to televize, která je pravdou Loudovy rodiny, to je to, co je pravdou, to je to, co pravdu předkládá. Pravdu, která již není reflexivní pravdou zrcadla ani perspektivní pravdou panoptického systému a upřeného pohledu, ale manipulativní pravdou zkoušky, která ověřuje a táže se, laseru, který se nejprve věci dotkne a pak jí proniká, děrným štítkem, který uchovává vaši informaci, genetickým kódem regulujícím vaše tělesné pochody, buňkou, která informuje vaše smyslové univerzum. A že Loudova rodina byla televizním médiem podmaněna, je také tímto druhem pravdy a v tomto ohledu se skutečně rovná rozsudku smrti (ale jde tu ještě vůbec o pravdu?).

Konec panoptikálního systému. Televizní oko už dávno není zdrojem nějakého absolutního soustředěného pohledu a ideálem řízení už není nějaký zdroj průhlednosti. To druhé ještě předpokládá nějaký objektivní prostor (prostor renesance) a onipotenci despotického soustředěného vizuálního vnímání. Je to nicméně když ne systém omezení, tak přinejmenším systém podrobného zkoumání. Nikoli už přesný, ale ještě stále v pozici exteriority ovlivňující opozici mezi vidět a být viděn, dokonce i když ohnisko panoptikálního oka je slepé.

Je to úplně něco jiného, než jak tomu bylo s Loudovými. „Už se nedíváte na televizi, ale televize se dívá na vás (v přímém přenosu)“ nebo opět: „Už neposloucháte *Pas de Panique*, *Pas de Panique* poslouchá vás“ — přepíná se z panoptikálního aparátu dozoru (*Disciplinovanosti a trestu*) na systém zastrašování, kde se rozdíl mezi aktivním a pasivním ruší. Už neexistuje žádný imperativ podřízený vzoru nebo soustředěnému pohledu. „VY jste vzor!“ „VY jste většina!“ Takové je svažování hyperrealistické společenskosti, kde je skutečnost spletena za svůj vzor jako ve statistických úkonech nebo za médium jako v případě Loudových. Takto pak vypadá druhé stadium rozvoje sociální relace, naší vlastní, která už není relací pře-

svědčování (klasický věk propagandy, ideologie, publicity atd.), ale relací odrazování nebo zastrašování: „Vy jste noviny, vy jste sociální zázemí, událost: to jste vy, můžete užít svého hlasu atd.“ Zvraty událostí zabraňující, abychom mohli objevit nějaký příklad vzoru, moci, soustředěného pohledu, media jako takového. A to se děje proto, že vy už jste pokaždě na druhé straně. Už žádný subjekt, ohnisko, centrum nebo periferie, ale čistá flexe nebo kruhová neohybnost. Už žádné násilí nebo dozor, pouze „informace“, skrytá krutost, fetišová reakce, pomalá imploze a simulakra prostorů, kde skutečnostní účín opět přichází ke slovu.

Jsme svědky konce perspektivy a panoptického prostoru (který zůstává morální hypotézou spjatou s každou klasickou analýzou „objektivní“ esenci moci) a odtud pak pochází to skutečné vzrušení spektakulární. Televize, například v případě Loudovy rodiny, už spektakulárním médiem není. Již se nenacházíme v spektakulární společnosti, o které situacionisté hovoří, ani ve specifických typech zcizení a represe, které jsou v tom, o čem jsme právě hovořili, vnitřně obsaženy. Médium samo už není možno jako takové identifikovat a vynořování media a poselství (McLuhan) je prvním velkým zaklínadlem tohoto nového věku. Už zde vyslovené neexistuje vůbec žádné médium, je totiž nyní nedotknutelné, difuzní a rozdělené ve skutečnost a nyní už nelze ani říci, že by tím byla skutečnost sama porušena.

Takové vmísení, taková virální, endemická, chronická, alarmující přítomnost media, a to za té okolnosti, že nejsme schopni oddělit její účinky — spektrálně je rozložit jako ony veřejné hologramy vytesané do prázdného prostoru pomocí laserových paprsků, událost přefiltrovaná médiem — rozpuštění televize do našich životů, rozpuštění života do televize — nerozeznatelný chemický roztok: Loudovi, to jsme my všichni. Nejsme však zakletí prostřednictvím medií a vzorů v žádné invazi, do žádného tlaku, k žádnému násilí a ani k žádnému vydirání, ale jsme zakletí do indukce medií a vzorů, jsme jimi infiltrováni a posléze jsme odsouzeni i k jejich nezákonným násilnostem.

Musíme být opatrní vůči negativnímu překroucenému diskursu, který nám říká toto: nejde zde ani o nějakou nemoc ani o virální stížnost. Spíše musíme media chápat, jako kdyby byla, na vnější oběžné dráze, druhem genetického kódu řídícího změnu skutečnosti v hyperrealitu, právě tak jako další, mikromolekulární kód řídí přechod signálu z významové sféry zástupnosti ke genetické sféře programovaného signálu.

Zpochybněn je už sám tradiční modus kauzality: perspektivní, deterministický modus, „aktivní“, kritický modus, analytický modus — rozlišení mezi příčinou a účinkem, mezi aktivním a pasivním, mezi subjektem a objektem, mezi výsledky a prostředky. A právě z takovýchto distinkcí tohoto modu kauzality vyplývá toto tvrzení: televize se na nás dívá, televize nás zcizuje, televize námi manipuluje, televize nás informuje... Díky tomu všemu se člověk stává závislým na analytické koncepci, jejíž prchavost tvoří horizont mezi skutečností a významem.

V kontrastu k tomu, co bylo řečeno, je nutno, abychom si televizi představili na modelu DNA jako následek, v němž se opačné póly determinace ztrácejí vzhledem k nukleárnímu stažení nebo retrakci starého polárního schématu, které si stá-

le udržuje minimum odstupů mezi pojmy příčina a účinek, mezi pojmy subjekt a objekt. Přesně lze tento minimální odstup vyjádřit jako významovou mezeru, rozpor, diferenci, nejmenší možnou úchytku, neredukovatelnou pod trestem opětovné absorpce do zcizujícího a neurčitelného procesu, a diskurs o něm vedený už dokonce ani nemůžeme hnát k zodpovědnosti, protože je sám neurčitelného řádu.

A je to právě tato mezera, která v genetickém procesu kódování uniká, v procesu, kde neurčitelnost je mnohem méně produktem molekulární nahodilosti než výsledkem vzrušení, prostě a jasně než výsledkem *uztahu*. V procesu molekulárního řízení, který postupuje od jádra DNA k „substanci“, kterou „informuje“. Zde už neexistuje žádné přenášení účinku, přenášení energie, determinace a ani žádného poselství. „Řád, signál, impuls, poselství“: toto vše se pokouší vrátit látce její srozumitelnost, ale pomocí analogie, znovupřepsáním v termínech označení, vektorů, dekódování, tedy v termínech takové dimenze, o které nic nevíme — ona už to teď dokonce ani žádná „dimenze“ není, je to snad čtvrtý rozměr (tedy ten, který je nicméně definován Einsteinovou teorií relativity, absorpci distinktivních pólů prostoru a času). Celý tento proces však ve skutečnosti, počáteční od konečného, jedná se zde tedy skutečně o druh stažení jednoho v druhý, fantastické vdáložnění, kolaps dvou tradičních pólů v jediný, který je však odlišný: **IMPLOZE** — absorpce vyzářujícího modelu kauzality, diferenčního modu determinace s jeho kladnou a zápornou elektřinou — imploze významu. *A právě zde je to místo, kde začíná simulace.*

Člověk se setkává se simulací kdekoli, v jakékoliv politické, biologické, psychologické, mediální rovině, tedy všude tam, kde již rozdíl mezi póly nelze děle udržet. A tato simulace znamená rovněž absolutní manipulaci, nikoli pasivitu, ale *neschopnost rozlišit aktivní od pasivního*. DNA uskutečňuje tuto náhodnou redukci na úrovni živých substancí. Televize v případě Loudových také nabývá těchto neurčitých hranic tam, kde rodina, vystavena tváři v tvář televizi, už není ani aktivnější ani pasivnější, než je živá substance hledící do tváře molekulárního kódu. V obou těchto případech již existuje pouhá mlhovina, neodhadnutelná ve svých prostých prvcích, neodhadnutelná jakožto svoje vlastní pravda.

ORBITÁLNÍ A NUKLEÁRNÍ

Nukleární je apoteózou simulace. A přesto rovnovážnost teroru není nic víc než spektakulární svažování systému zastrašování, který se vyplížil z vnějšku do všech puklin každodenního života. Nukleární thriller je pouze potvrzením trivializovaného systému zastrašování v srdci medií, trivializovaný systém bez následného násilí, které vládne tomuto světu, náhodně lstí každé možnosti, která je pro nás připravena. Nejjemnější detaily našeho chování jsou řízeny neutralizovanými, indiferentními a rovnocennými znaky, nulovými znaky, tedy jako to, co je regulováno „strategií hry“ (ale vlastní rovnocennost leží jinde a neznámo je přesně ta pestrá simulace, která z atomového arzenálu činí hyperreální skutečnost, simulakrum, které nám

všem vládne a které redukuje všechny základní události na pouhé efemerní scénáře a obyčejný život mění v přežívání — ale už ne do mrtvé politiky, ale do politiky devalvované již předem).

Neznamená to však, že by přímá hrozba atomového zničení naše životy paralyzovala. Spíše tak působí zastrašování a toto zastrašování má svůj původ v takové skutečnosti, která *vylučuje reálný atomový třesk* — vylučuje ho již dopředu jako vlastní možnost skutečnosti v systému znaků. Každý tihne k tomu, aby ve skutečnost této hrozby uvěřil (člověk ji chápe z vojenského hlediska, v sázce je zde vážnost celého vojenského výcviku a rozumnost a oprávněnost vojenské strategie: ale na této úrovni vlastně žádné strategické riziko nehrozí a celá originalita tohoto problému spočívá na nepravděpodobnosti celkového zničení).

Zastrašování vylučuje válku — starobylé násilí expandujících systémů. Zastrašování je neutrálním, implozivním násilím, metastabilních nebo zahrnujících systémů. Už ani neexistuje žádný subjekt zastrašování, neexistuje ani protivník a ani strategie — to znamená planetární struktura naprostého zničení všech rizik. Atomová válka, podobně jako válka trojská, se nikdy konat nebude. Riziko nukleárního zamoření slouží jako záminka k zdokonalení zbraní — ale toto zdokonalení překračuje jakýkoliv objektivní pohled do té míry, že je lze samo chápat jako příznak neexistence — tedy zdokonalení zbraní, které mají sloužit k nastolení obecného systému bezpečnosti, spolupráce a kontroly, jejichž zastrašující účín nelze v žádném případě chápat jako něco, co by mělo vyústit v atomovou katastrofu (tato katastrofa nikdy nebyla skutečnou možností, kromě jakési pochybné sebeoprávněnosti na začátku studené války, kdy nukleární postoje byly zmateny s konvenčním způsobem vedení války), ale ve skutečnosti se jedná o šířeji chápanou pravděpodobnost jakékoliv skutečné události, čehokoliv, co by mohlo narušit obecný systém a porušit rovnováhu. Rovnováha teroru je teror rovnováhy.

Zastrašování není strategie. Krouží a mění se uprostřed nukleárních protagonistů přesně jako mezinárodní kapitál v okružní zóně peněžní spekulace, jejíž tok je dostačující k tomu, aby zvládal světové finance. Potom *ztracené peníze* (nelze chápat jako skutečné ztracení, stejně tak jako se fluktuující kapitál přímo nevztahuje k reálné produkci) cirkulující v tomto nukleárním orbitu jsou též dostačující tomu, aby kontrolovaly každé násilí a potenciální konflikt na naší planetě.

To, co se pohybuje v mračnu tohoto postoje, pod záminkou maximálně „objektivní“ hrozby a důkuvzdání nukleárnímu Damoklovu meči, je vyjádřením dokonalosti nejlepšího systému kontroly, který však nikdy neexistoval. A progresivní satelizace celé naší planety hypermodelem bezpečnosti.

To stejné lze říci o *mírumilovných* nukleárních zařízeních. Pacifikace nečiní rozdílu mezi světem civilním a vojenským: kdekoli je vytvořen nezrušitelný aparát řízení, kdekoli se pojem bezpečnosti stává pojmem absolutním, kdekoli *norma* bezpečnosti nahrazuje dřívější arzenál zákonů a násilí (včetně války), všude tam systém zastrašování roste a okolo něj vynáší historická, sociální a politická poušť. Obrovská involuce způsobuje každý konflikt, každou opozici, každý akt smluvního vzdoru v rozměrech takového vydírání, které tyto konflikty a opozice rozrušuje, zmrazuje

a neutralizuje. Žádná vzpoura, žádné dějiny už nemohou ve smyslu své vlastní logiky nic rozvinout, protože by tím riskovaly sebezničení. Dokonce už není možná ani žádná strategie a eskalace je pouze dětskou hrou přenechanou armádě. Politická rizika jsou mrtvá. Zůstávají pouze simulakra konfliktů a pečlivě popsaná rizika.

„Vesmírný závod“ hraje přesně tutéž úlohu jako závod nukleární. Z tohoto důvodu bylo tak snadné přejít z těchto vesmírných závodů v 60. letech (Kennedy/Chruščov) nebo současně vyvinout společné úsilí v tomto závodě způsobem „mírového soužití“. K čemu je zde ještě ta poslední funkce vesmírného závodu, dobývání Měsíce, přistávání satelitů, když už zde nejsou základy vzoru obecné gravitace, zřizování satelitů, jejichž dokonalým embryem je lunární modul: naprogramovaný mikrokosmos, kde nic nemůže být ponecháno náhodě? Moderní cesty, energie, počítače, fyziologie, psychologie, životní prostředí — nic z toho nemůže být ponecháno náhodě, toto vše tvoří svět norem — právo již neexistuje, právem je dnes operační imanence jakéhokoli detailu. Univerzum očistilo smysly od jakékoliv dokonalosti je dnes tím, co fascinuje. Protože zánici mas nebylo v žádné závislosti k přistání na Měsíci nebo k letu člověka do vesmíru (zde se spíše jedná o naplnění dřívějšího snu) — ne, jsme spíše ohromováni schopností plánovat, schopností vytvářet technickou manipulaci, ohromuje nás vnitřní kouzlo programovatelného rozvoje. Jsme uneseni dokonalostí norem a dokonalostí pravděpodobnosti. Rozhárání vzorem, stejně tak jako nás rozrušuje smrt, ale bez pocitu strachu nebo podnětů. Protože jestliže právo se svou aureolou překračování zákona, protože jestliže pořádek s aureolou násilí ještě stále dotírá na perversní představivost, potom také norma musí upevňovat, hypnotizovat, ohromovat a zapřičiňovat probouzení imaginace. Už netrpíme žádnými fantaziemi o všech podrobnostech nějakého plánu. Díky jeho rozkolísanosti jej nelze vůbec sledovat. Závrat světa bez trhlin.

Rozšiřování sociálního prostoru je dnes řízeno tímž stejným modelem plánované neomylnosti, maximální bezpečnosti a zastrašování. Je to skutečný nukleární ústup: puntičkářská technologická operace, sloužící za vzor stejně puntičkářské operaci sociální. Zde také nic není ponecháno náhodě, ale co víc, jde tu také o esenci socializace, která se již po několik století vyvíjí, ale do svého vypjatého stadia vstupuje až nyní, která se dostává k té hranici, o které si lidé myslí, že bude počátkem exploze (revoluce), ale která přirozeně ústí v inverzním, nezvratném, implozivním procesu: zobecněnému zastrašování jakékoliv naděje, jakékoliv nahodilosti, jakékoliv transversality, finality, každého protirečení, trhliny nebo ucelenosti, společenskosti ozařované normou a odsouzené k průzračnosti detailu vyzářovaného strojem hromadícím informace. Ve skutečnosti vesmírný ani nukleární model svého vlastního završení nedochází a ani nemají nic společného s výzkumem Měsíce a ani s vojenskou a strategickou superioritou. Jejich pravdivost spočívá v tom, že jsou vlastně simulačními vzory, vektorem vzoru systému planetárního řízení (kde dokonce ani supervelmoci tohoto scénáře nejsou svobodné — celý svět je satelizován).

Odhoďte důkaz: co se týče satelizace, ten, který je satelizován, není tím, o kom byste si to mysleli. Pomocí orbitální inskripce vesmírného objektu se planeta Země stává satelitem, pozemský princip skutečnosti se stává excentrickým, hyperreálným a bezvýznamovým. Pomocí orbitálního establishmentu, tedy establishmentu systému řízení ve smyslu mírumilovného soužití, jsou všechny pozemské mikrosystémy satelizovány, a ztrácejí tak svoji autonomii. Tato výstřední gravitace pohlcuje všechnu energii i všechny události, všechno stlačuje a imploduje do mikromodelu kontroly samotné (satelit na orbitální dráze), stejně tak jako úplně jiné oblasti biologické dimenze všechno soustřeďují a implodují na molekulární mikromodel genetického kódu. Každý významový princip zachycený mezi nukleárním a genetickým, za souběžného předpokladu, že jde o dva fundamentální kódy zastrašování, tedy každý tento princip je absorbován, každé rozšíření skutečnosti je nemožné.

Souběžnost dvou událostí, ke kterým došlo v červenci 1975, ilustruje to, co jsme právě řekli, velice pozoruhodným způsobem: vesmírná spolupráce amerického a sovětského supersatelitu, apoteóza mírového soužití — a potlačení znakového písma v Číně a její následný obrat k latinské abecedě. Touto druhou událostí lze vztahovat na „orbitální“ establishment nějakého abstraktního a vzorového systému znaků, do něhož orbit opětovně absorbuje všechny tyto kdysi pozoruhodné a zvláštní podoby stylu a psaní. Satelizace jejich řeči: toto je způsob, kterým Čína vstupuje do systému mírumilovného spoluzití, který byl v tutéž dobu vykreslen i na jejím nebi pomocí spojení dvou satelitů. Orbitální let Velké dvojky, neutralizace a homogenizace všeho jiného na Zemi.

A přece i přes toto zastrašování orbitální autoritou — nukleárním a molekulárním kódem — události pokračují na základní úrovni, znenáhla se objevuje mnohem více neštěstí, i přes globální proces souvislosti a simultaneity informací. Avšak, pokradmu, přestávají tyto události dávat jakýkoliv smysl, neexistuje už nic než zdvojený efekt simulace na vrcholu svého účinku. Nejlepším příkladem nemůže být nic jiného než vietnamská válka, protože právě tato válka byla křížovatkou, na které šlo o krajní historický nebo „revoluční“ hazard a která byla také ustanovením vlastní zastrašovací autority. A jaký by pak tato válka měla smysl, kdyby se v jejím průběhu neukázal konec dějin jakožto konec označený touto vrcholnou a rozhodující událostí naší doby?

A jak to, že se takto obtížná, dlouhá a krutá válka vytratila přes noc, jako by byla nadána nějakým kouzlem?

Proč americká porážka (největší zvrat v dějinách USA) nevyvolala žádné vnitřní pronásledování? Jestliže by skutečně neoznačovala žádný krok zpět v planetární strategii USA, musela by tím zákonitě rozrušit vnitřní rovnováhu amerického politického systému. Ale nic takového se nestalo.

Avšak s touto válkou je spjata ještě něco jiného. Konečně válka sama byla pouze obtížným obdobím mírumilovného spoluzití. Označuje také příchod Číny k mírumilovnému soužití. Dlouhé hledání, zajištění a uskutečnění čínského nevměšování se. Čínská učňovská léta ve světovém modu *vivendi*, přechod od strategie světové revoluce ke strategii sdílení sil a říší, odchod z radikálních pozic a příklon

k politické alternaci nynějšího zavedeného systému (normalisace vztahů Peking/Washington), všechno toto šlo za vietnamskou válkou objevit. A v tomto smyslu byly USA vyhnány z Vietnamu, ale vyhrály válku.

A tak válka „samovolně“ skončila, když bylo dosaženo objektivitu. A právě proto je deeskalace a demobilizace tak snadná.

Účinky téhož přemodelování jsou oprávněné v bitevním poli. Válka vydržela tak dlouho, dokud zde zůstávaly nezlikvidované jednotky, které šlo zredukovat na zdravou politiku a disciplínu moci, dokonce i komunistické. Když konečně válka dospěla přes období odporu k rukám řádných severních jednotek, mohla skončit: dospěla své objektivitu. Toto riziko bylo vlastně politickou spolehlivostí. Když Vietnamci dokázali, že už nejsou nositeli nepředvídatelné zkázy, celý ten boj jim mohl být přenechán. A nebylo primárně důležité, že podléhali komunistickému pořádku. To se ukázalo důvěryhodné. V likvidaci „primitivních“ prekapitalistických a zastaralých struktur dosahují dokonce mnohem větších úspěchů než kapitalisté.

Stejný scénář jako v alžírské válce.

Další aspekt této války a všech válek, které přišly po ní: za vším válečným řáděním, smrtelným antagonismem protivníků — který se zdá být otázkou života a smrti a který je jako takový i vykonáván (protože jinak byste nemohli poslat lidi, aby byli rozsekáni v tomto druhu šílenství), za tímto simulakrem boje, boje na smrt, a nelitostné celosvětové hrozby jsou dva protivníci chápání jako jeden stojící proti této druhé, bezejmenné, nikdy nezminěné věci, jejich objektivní vyústění ve válku, s rovnocenným partnerem mezi dvěma protivníky, je naprostým zničením. Je nutno zrušit kmenové, občinové, prekapitalistické struktury, každou formu výměny, jazyka a symbolické organizace. Její zavraždění je předmětem války — a v tomto svém nesmírném spektakulárním vynálezu smrti je válka pouhým prostředníkem tohoto procesu teroristické racionalizace, utváření sociálním jako takovým — vražda, prostřednictvím níž lze založit společenskost, bez ohledu na věrnost, komunisty nebo kapitalisty. Vrcholná spoluúčast nebo rozdělení práce mezi dva protivníky (kteří dokonce mohou podstoupit obrovskou oběť, aby této spoluúčasti dosáhli), spoluúčast za účelem přetvoření a zdomácnění sociálních vztahů.

„Severnímu Vietnamu poradili, aby podporoval scénář umožňující odstranění americké přítomnosti, díky níž může být samozřejmě jediné zachována čest.“

Scénář: krajně rozsáhlé bombardování Hanoje. Nesnesitelné bombardování nemohlo zastřít skutečnost, že bylo pouhým simulakrem, umožňujícím Vietnamcům zdání lidskosti a kompromisu a Nixonovi to, aby umožnil Američanům přijmout skutečnost, že museli ustoupit. Hra již byla vyhrána, nehrozilo již žádné riziko, kromě důvěryhodnosti konečného uspořádání.

Váleční moralisté, šampioni válkou vyzdvížených hodnot, nemohli být příliš rozčileni, válka není o nic méně ohavná, protože je jen pouhé simulakrum, tělo trpí stejně a mrtvých spolubojovníků je zde stejně jako v jiných válkách. Objektivita je vždy zcela dovršena jako objektivita rozdělování území a výcvikových skupin. To, co již neexistuje, je protivenství protivníků, skutečnost antagonistických sporů, ide-

ologická závažnost války — tedy skutečnost porážky nebo vítězství, válka je tedy procesem, jehož triumf se nachází až za těmito zdáními.

Pacifikace (nebo zastrasování), která nás ovládá, je v každém případě mnohem víc než válka nebo mír, je simultánní rovnováhou mezi válkou a mírem. Orwell řekl, že „válka je mír“. Zde se také dvě protikladné polohy směřují jedna s druhou nebo jedna druhou recykluje — současně běžící protifečení, která jsou jednak parodií a jednak také koncem vši dialektiky. Takto se můžeme minout s pravdou války samé, totiž, že bylo velkým dobrem dosažení závěrů a že ve své nejhlubší podstatě válka skončila, a snad ani nikdy nezačala. Mnoho takových událostí (např. ropná krize) nikdy nezačalo, nikdy neexistovalo, pouze jako umělá neštěstí — abstrakta, katastrofy a krize hodlají udržet historické a psychologické obležení ve stavu hypnózy. Všechna media a oficiální zpravodajství existují pouze proto, aby udržela zdání aktuálnosti — skutečnosti hrozeb a objektivitu fakt. Všechny zprávy by měly být čteny v obráceném pořadí, jen tak člověk pochopí (tak jak je tomu s komunisty „u moci“ v dnešní Itálii, posmrtné, „nostalgické“ znovuobjevení gulagu a sovětských disidentů jako znovuobjev téměř současny, objevy vykonané prostřednictvím umírající etnologie, ztraceného „rozlišení“ divochů), že ke všem těmito věcem došlo příliš pozdě, že se všechny tyto události spolu s propadlými dějinami, tou zpoždějí se spirálou, opozdily, že všechen svůj význam už dávno a předem vyčerpaly a přezívají pouze v umělém kvasu znaků, že se všechny tyto události zcela nelogicky objevují jedna za druhou, zachovávajíce klid vůči největším nepevnostem a rozporům spolu s hlubokou netečností k jejich důsledkům (ale právě proto tu už nic není, protože vyhořely ve svém spektakulárním zánicení) — takže ze všech aktualit „přítomnosti“ máme zlověstný dojem kýče, retra a porna, a to zároveň — bezpochyby to každý zná, ale nikdo to ve skutečnosti neakceptuje. Skutečnost simulace je nesnesitelná, mnohem krutější než Artaudovo divadlo krutosti, které bylo přece jen pokusem a dramaturgií života, poslední mihnutí ideálu těla, krve a násilí v systému dávno již vymeteném ke vstřebávání všech rizik beze stop krve. Co se týče tohoto triku, ten už pro nás skončil. Celá dramaturgie a všechno psaní o krutostech už kamsi zmizelo. Teď všemu velí simulace, ale nostalgie, fantaskní parodická rehabilitace všeho odkazového, které bylo ztraceno, pouze tato zůstává. Vše se před námi v chladném světle zastrasování odhaluje (včetně Artauda, který je stejně jako zbytek oprávněn k znovuobjevení, k druhému žiti, stejně jako odkazatelnost krutosti).

Z tohoto důvodu silný nárůst nukleárních zařízení nezvyšuje ani možnost atomového výbuchu ani možnost nějaké nehody — kromě mezidobí, kdy „mladé“ mocnosti mohou být svedeny k jejich použití jakožto nezastrašujících nebo „skutečných“ záměrů (jak to Američané učinili v Hirošimě, ale právě jenom oni byli oprávněni k použití této bomby, zatímco všechny státy, které od té doby atomovou pumu získaly, jsou od jejího použití odrazovány už jenom tím, že tuto zbraň vlastní). Vstup do atomového klubu, který nese tak zábavné pojmenování, velice rychle odstraňuje (jako tvorba syndikátů ve světě práce) jakoukoli snahu o násilnou intervenci. Odpovědnost, řízení, cenzura, sebezastrašování narůstají vždy mnohem rychleji než zbraně a armády: takové je tajemství sociálního pořádku. Potom skutečná možnost

ochromit celou zemi pouhým otočením vypínače je znemožněná právě tím, že elektrotechnici budou vždy takovouto zbraň používat: celý mýtus o revoluci a celosvětové stávce padá v tutéž chvíli, kdy jsou dostupné prostředky, jimiž toho lze dosáhnout — a bohužel, právě proto, že prostředky, jimiž toho lze dosáhnout, jsou dostupné. Takto vypadá zastrašování ve skořápce.

Proto je zcela pravděpodobné, že jednoho dne uvidíme, jak nukleární mocnosti exportují atomové reaktory, výzbroj a bomby do celého světa. Po období kontroly pomocí strachu bude následovat období mnohem účinnější strategie: pacifikace pomocí bomby a jejího vlastnění. „Malé“ mocnosti, doufající, že si koupí nezávislou útočnou zbraň, si koupí pouhý zastrašovací virus, virus vlastního strachu. Platí to i pro atomové reaktory, které už jsme poslali: tak obrovské množství atomových bomb zničilo celou dějinnou krutost, jakékoli riziko exploze. A analogicky lze také říci, že jaderné systémy vytvářejí obecně narůstající proces *imploze*, který vše, co kolem sebe vidí, popírá a vymazává, který pohlcuje jakoukoli životnou sílu.

Jaderné systémy jsou jak vrcholem vši dostupné energie, tak i vrcholem systémů kontrolujících všechnu existující energii. Uzavřenost a kontrola rostou stejně rychle (a nepochybně i rychleji) jako osvobozování možností. Toto bylo vždy aporii moderních revolucí a stále je paradoxem jaderných systémů. Síly chladnou vlastní ohnivou mocí, samy sebe zastrašují. Člověk vlastně ani nemůže vidět, jaký plán, jaká moc, jaká strategie, jaká věc by za touto ohradou mohla být, za touto nasyceností systému, který byl takto nasycen svým budoucím neutralizováním, svou nepoužitelností, nesrozumitelností, nedostatečností a nevýbojností sil — ovšem kromě možnosti *explodovat do centra*, tedy kromě možnosti *imploze*, při jejímž působení budou v jedné velké katastrofě tyto síly zrušeny (tedy přesně řečeno ve smyslu zvratu celého cyklu k bodu svého minima, zvratu sil na počátek svého minima).

Z knihy *Simulations*, 1983, Paul Foss a Paul Patton
přeložil Miloš Fiala

